

Koh-I-Noor diamanten

Man har sagt, at **den som ejer Koh-Noor, behersker verden**. Sagnet kan bringe den berømte sten tilbage til tiden for Kristus fødsel, teorier indikerer dens fremkomst i det tidlige 1300-tal, men historisk kan dens eksistens bevises de sidste 250 år. De tidligste autentiske henvisninger til en diamant, som kan have været Koh-I-Noor findes i **Baburnama**, Baburs memoirer. Babur blev født i 1483 og fik først senere i livet tilnavnet Babur, der betyder ”løve”. På sin fars side var han 5. generations efterkommer af Timur Lenk og på moderens side nedstammede han i 15. led fra Djengis Khan. Udover at være en stor kriger var **Babur** kulturel og civiliseret med interesse for litteratur og poesi.

I Baburnama henviser Babur til **Sultan Al-ed-Din Khalij**, der herskede i Delhi fra 1295 til 1316. Året før hans tiltrædelse ledte han som prins en militær ekspedition sydpå og erobrede Malwa og fik meget bytte. Derpå myrdede han regenten – hans onkel – og tog magten. I 1297 anførte han en ny ekspedition og besejrede den sidste konge af Gujrat, og **kom da i besiddelse af diamanten**.

Mere end 200 år senere var det nordlige Indien opsplittet på en række mindre fyrstedømmer, som ikke kunne modstå en beslutsom angriber. Babur gik sammen med Punjab's hersker – Daulat Khan – imod dennes nevø Ibrahim Lodi, der var Sultan af Delhi, og **Babur slog ham i Slaget ved Panipat** i 1526. Hans allierede – **Vikramaditya**, tidligere Rajah af Gwailor – omkom også. Før slaget havde han **deponeret sine diamanter i fortet i Agra**. Måske har Vikramaditya's forfædre fået diamanten af Ala-ed-Din. **Babur kom til Agra 4. maj 1526, og fik sandsynligvis diamanten den følgende dag**. I hans erindringer kan læses: ” Da Humayun (Babur's søn) ankom, forsøgte Vikramaditya's folk at flygte, men de blev taget i forvaring. Humayun tillod ikke, at de blev plyndret. Af deres egen fri vilje gav de Humayun en peshkash bestående af en samling juveler og kostbare stene. Blandt dem var den berømte diamant, som var blevet erhvervet af Sultan Al-ed-Din. Den er så kostbar, at en diamantekspert vurderer dens værdi til det halve af hele verdens udgifter for en dag. Den er omkring 8 mishquals (måske omkring 186 karat). Da jeg ankom, gav Humayun mig den som peshkash, men jeg gav ham den tilbage som gave”.

Fire år efter blev Humayun alvorligt syg, og lægerne kunne intet gøre. Så foreslog én, at Babur skulle ofre det dyrebareste han ejede, for at redde sin søn. Måske håbede vedkommende på, at det kunne være diamanten. Man han blev skuffet, for Babur mente, at hans eget liv var det dyrebareste, og han gik rundt om sønnens sygeleje, og bad om at hans eget liv måtte ofres, og sønnen blive frisk. Fra da af gik det fremad med Humayun, men **Babur sygnede hen og døde i december 1530**.

Humayun's regeringstid varede i 26 år, men var udsat for mange afbrydelser. Efter 9½ år blev han drevet ud af Indien af afghanske styrker under Sher Khan. Han flygtede til Persien, og blev der i 15 år. Derpå vendte han tilbage til Indien, og genvandt magten, men regerede kun i ½ år, da han **faldt ned af en trappe i biblioteket og døde**. Det skete sandsynligvis under påvirkning af opium. Under flugten til Persien efterlod han flere hustruer og sin eneste datter og sønnen Akbar – men diamanten havde han altid med sig. En fyrste, som havde givet ham husly, vil gerne erhverve diamanten, men Humayun sagde:” **Sådan en dyrebar sten kan ikke købes; den kan man kun erhverve enten ved hjælp af det lynende sværd, hvilket er et udtryk for guddommelig vilje eller den kan erhverves som et resultat af mægtige monarkers nåde**”.

Humayun blev godt modtaget af **Persiens hersker Shah Tahmasp**, og gav ham Babur's diamant som gave. Eksperten vurderede dens værdi til hele Universitets udgifter i 2½ dag. Efter sigende brød Shah'en sig ikke videre om diamanten, og sendte den **tilbage til Indien som gave til Burhan Nizam, Shah'en af Ahmednagar**. Men budbringeren, Methar Jamal, kan have mislykkedes med sin mission, for Shah Tasmasp efterlyste han senere og beordrede ham arresteret. Det var i 1547, og så fortaber diamantens historie sig til Delhi's plyndring i 1739. Om de efterfølgende mongolfyrster Akbar's, Shah Jahan's og Aurangzeb's ejerskab af kæmpediamanten vides intet sikkert, omend Aurangzeb skal have **sat sig i besiddelse af faderens ædelstene, da denne døde efter en periodes fangenskab i Agra fort**. Aurangzeb havde vundet magtkampen over sine 3 brødre, og fik også lokket søsterens ædelstene fra hende, hvorefter hun hurtigt døde – og alle mistænkte forgiftning!

Aurangzeb's næsten 50 års lange samvittighedsløse herskerperiode sluttede i 1707, og det blev starten på **Mogulrigets undergang**. Han blev efterfulgt af 6 svage hersker, der alle døde på ikke-naturlig vej. I 1719 kom Mohammed Shah på tronen, og han var en ynkværdig type, som man aldrig så ”uden et glas i hånden og en elskerinde i armene”. I Persien havde en hyrdedreng steget til magtens tinde under navnet **Nadir Shah**. I 1738 slog han mogulerne ved Karnal, og efter 2 timer lå 20.000 døde og sårede tilbage på slagmarken. I triumf marcherede Nadir Shah ind i Delhi og blev modtaget af Mohammed Shah, som overrakte ham den **strålende Påfugletrone**, der var overdækket med perler

og ædelstene. Efter sagnet forsøgte han at gemme den flotteste diamant (Baburs diamant) i sin turban, men en haremskvinde fortalte det til Nadir Shah. Han beordrede en stor fest arrangeret en af de følgende dage, og da foreslog han pludselig, at Mohammed Shah skulle **bytte turban med ham**. Det er en velkendt orientalsk skik, som symboliserer broderlige bånd og ubrydeligt venskab, og det kunne ikke afslås. Da Nadir Shah pakkede diamanten ud, gav han den navnet **Koh-I-Noor, der betyder "Et bjerg af lys"**.

Koh-I-Noor havnede i Persien det følgende år (1739), og i 1747 gik **Nadirs Shah's rige i opløsning** og han blev **myrdet, mens han sov i sit telt**. De næste 60 år i Koh-I-Noor's historie blev de mest blodbestængte. Nadir Shah blev efterfulgt af Adil Shah (det betyder "Den Retfærdige"), og hans første gerning var at skaffe sig af med alle mulige konkurrenter til Persiens trone med undtagelse af Nadir Shah's 14-årige barnebarn Shah Rukh Mirza. Adil Shah blev efter kort tid sat af tronen og **fik øjnene stukket ud af sin broder** Ibrahim, der led samme skæbne, inden han blev myrdet af sine egne tropper. Så kom Shah Rukh på tronen, men han fik også øjnene stukket ud, og selvom han officielt beholdt tronen, herskede Ahmed Abdali, en afghaner, der havde været en dygtig general hos Nadir Shah. Sidstnævnte **Ahmed Abdali fik Koh-I-Noor som gave**, og den **kom nu til Afghanistan**. Den blinde Shah Rukh blev udsat for den mest forrykte **tortur** af Aga Mohammed Khan, som var overbevist om at Shah Rukh stadig havde diamanten. Torturen stoppede først ved dødens indtræden.

I Afghanistan var Ahmed Shah blevet efterfulgt af sønnen Timur, der igen efterlod sig 23 sønner. Borgerkrig fulgte, og den ældste søn Zaman Shah fik magten i 1793. 6 år senere **blindede hans broder Mahmud ham og tog magten**. I 1803 blev han **fængslet af broderen** Shuja, som overtog magten. 7 år senere slap Mahmud fri og genvandt magten, men han fik ikke Koh-I-Noor, som Zaman havde beholdt og fået **gipset ind i væggen i sin fængselscelle**. Næste regent blev igen Shah Shuja, der også fik Koh-I-Noor af Zaman Shah. I 1810 søgte brødrene Zaman Shah og Shah Shuja tilflugt hos sikh'ernes leder **Ranjit Sing bedre kendt som "Punjab's løve"**. Efter at have ladet Shah Shuja sulte og tørste i 2 døgn fik han Koh-I-Noor.

Ranjit Singh var det første og eneste magtfulde Sikh-hersker. Han blev efterfulgt af 3 svage regenter, og i 1843 kom hans mindreårige søn, Dhulip Singh, på tronen. Under hans regering blev der udkæmper 2 Sikh-krige, der endte med at **Punjab i 1849 blev indlemmet i Det Brittske Imperium**. Et af betingelserne var, at Koh-I-Noor af Maharajah'en af Lahore skulle overleveres til Dronningen af England. Den 36-årige engelske Generalguvernør Lord Dalhousie var ansvarlig for dette. **Koh-I-Noor blev overgivet til Punjab's regering, der bestod af 3 personer**: Sir Henry Lawrence, hans bror John Lawrence og C.C.Mausel. De betroede John at passe på diamanten, da han nok var mest praktisk. Han lagde den lille æske, som den blev opbevaret i, i sin vestelomme, og glemte den helt, da han skiftede til middag. Ca. 6 uger senere kom der besked fra Dalhousie, om at Dronningen ønskede diamanten tilsendt. Henry nævnte det under et møde, og John sagde: "Så send bud efter den!". Henry svarede: "Hvorfor det? Du har den jo!". Rystende indvendigt lykkedes det John at bevare den rolige facade, og da han kom hjem til sig selv, spurgte han sin gamle tjener, om han havde fundet en lille æske i hans vestelomme. Jo – og den var lagt ned i en anden kasse. Tjeneren kom med den, og fik besked om at pakke den ud, og da de små stykker stof var fjernet, sagde han: "**Den er tom! Der er ingenting andet end et lille stykke glas!**".

Under Dalhousie's personlige ledelse blev Koh-I-Noor bragt fra Lahore til Bombay og **sejlet med H.M.S. Medea** til England. Skibet var udsat for kolera ved Mauritius, og blev nægtet adgang til forsyninger. Og det kom ind i en 12 timer lang orkan. **Dronningen fik Koh-I-Noor på Buckingham Slot d. 3. juli 1850**. British Museum fik lavet en kopi i 1851. Koh-I-Noor blev udstillet i Crystal Palace i Hyde Park i 1851. Den blev **sejlet om** af firmaet Coster fra Amsterdam og blev nu en **stellar brilliant på 108,9 karat**. I 1853 blev den indsat i en tiara til Dronningen. I 1911 kom den i kronen til Dronning Mary's kroning, og i 1937 blev den flyttet til kronen, som blev brugt til Dronning Elisabeth's kroning. Rygtet har fulgt med, om at den ville bringe sin ejer ulykke. I 1976 sendte Palistans Premierminister Zulfikar Ali Bhutto en **formel anmodning om tilbagelevering af Koh-I-Noor til Pakistan**, men det blev afslået af den engelske Prime Minister James Callaghan.